

Wpływ organizacji Mistrzostw Europy w piłce nożnej UEFA EURO 2012™ na polską gospodarkę – podsumowanie wyników badań zleconych przez spółkę celową Ministra Sportu i Turystyki, PL.2012 Sp. z o.o.

W dniu 18 kwietnia 2007 r. Komitet Wykonawczy Europejskiej Unii Piłkarskiej (UEFA) podjął decyzję o przyznaniu Polsce i Ukrainie praw do organizacji Mistrzostw Europy (ME) w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012™. Decyzji tej towarzyszyły w Polsce oczekiwania, że organizacja tak znaczącej międzynarodowej imprezy sportowej przyczyni się m.in. do przyspieszenia rozwoju gospodarczego Polski. Największe nadzieje wiązano z rozbudową i modernizacją istniejącej infrastruktury transportowej (dróg, kolei, lotnisk, transportu miejskiego) i wzrostem nakładów na infrastrukturę sportową, skierowanych głównie na budowę bądź rozbudowę stadionów piłkarskich w miastach gospodarzach: Gdańsku, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu oraz w Chorzowie i Krakowie. Ponadto powszechne było oczekiwanie, że organizacja UEFA EURO 2012™ spowoduje wzrost przychodów z turystyki zagranicznej zarówno w 2012 r., jak i w latach kolejnych, do czego przyczynią się rozbudowa bazy hotelowej i rekreacyjno-kulturalnej oraz umocnienie wizerunku Polski jako kraju przyjaznego i atrakcyjnego dla turystów zagranicznych.

Celem niniejszego raportu, przygotowanego na zlecenie spółki celowej Ministra Sportu i Turystyki, PL.2012 Sp. z o.o., jest identyfikacja głównych kanałów oddziaływania UEFA EURO 2012™ na polską gospodarkę oraz ilościowa ocena tego wpływu w latach 2008-2020. Tak określone ramy czasowe analizy pozwalają ocenić pełne, zarówno krótko-, jak i długofalowe makroekonomiczne skutki organizacji ME.

Gospodarcze efekty organizacji UEFA EURO 2012™ można podzielić na bezpośrednie i pośrednie. Efekty bezpośrednie obejmują: krótkookresowy wzrost przychodów z turystyki zagranicznej związany z napływem kibiców i gości w okresie trwania UEFA EURO 2012™, zwiększenie nakładów inwestycyjnych na infrastrukturę sportową, turystyczną i transportową oraz krótkookresowy wzrost popytu związany z wydatkami na organizacyjną stronę przedsięwzięcia, finansowanymi z budżetu operacyjnego UEFA.

Do efektów pośrednich organizacji UEFA EURO 2012™ zaliczyć można zwiększenie atrakcyjności turystycznej kraju i związany z tym długookresowy wzrost liczby turystów

i konsumpcji turystycznej, wzrost produktywności gospodarki, będący wynikiem ilościowej i jakościowej poprawy stanu infrastruktury transportowej, zwiększenie prywatnych inwestycji krajowych oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej kraju, prowadzący do zwiększonego napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) i dodatkowego wzrostu potencjału gospodarczego.

Wśród analizowanych w raporcie bezpośrednich i pośrednich efektów UEFA EURO 2012™ dla polskiej gospodarki na szczególną uwagę zasługują inwestycje w infrastrukturę transportową i powiązane z nimi zwiększenie produktywności i napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Można oczekiwać, że efekty te będą relatywnie silniejsze w porównaniu z dotychczasowymi organizatorami największych imprez sportowych, którzy dysponowali znacznie bardziej rozwiniętą niż w Polsce infrastrukturą drogową, kolejową, lotniskową i miejską. **Organizację UEFA EURO 2012™ można zatem postrzegać jako „pozytywny wstrząs zewnętrzny”.** Jego efektem będzie trwałe podniesienie poziomu produktywności i PKB w Polsce, które bez bodźca w postaci Mistrzostw nastąpiłoby zapewne znacznie później.

Analizowane w raporcie gospodarcze efekty organizacji UEFA EURO 2012™ ujęto w trzy scenariusze – podstawowy (najbardziej prawdopodobny), optymistyczny i pesymistyczny. Podejście to odzwierciedla niepewność związaną z niektórymi efektami ME. **Uzyskane wyniki dla wymienionych scenariuszy porównywane są z tzw. scenariuszem bazowym, zakładającym, że ME nie są w Polsce organizowane (scenariusz „bez EURO” - BE).**

Wpływ na przychody z turystyki

W scenariuszu podstawowym liczba turystów zagranicznych, którzy przyjadą do Polski w czerwcu 2012 r. w związku z UEFA EURO 2012™, wyniesie 820,8 tys., z czego 453,5 tys. pozostanie w Polsce dłużej niż jeden dzień. Stanowi to 35,7% rocznej liczby turystów, jacy przyjechali w 2008 r. do 4 miast, które będą gościć rozgrywki Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej.

Wzrost przychodów z turystyki w czerwcu 2012 r. wyniesie w wariantie podstawowym 768 mln zł w cenach stałych z 2008 r (844,9 mln zł w cenach bieżących). W ramach tego efektu 25,8% łącznych przychodów będą stanowić wydatki zagranicznych zwykłych kibiców stadionowych, 41,5% wydatki pozostałych zagranicznych kibiców zasiadających na stadionach (gości UEFA, sponsorów i VIPów), a 32,6% wydadzą w Polsce kibice zagraniczni bez biletów na stadion, którzy będą oglądali mecze w strefach kibica.

Dobra organizacja UEFA EURO 2012™ w Polsce może - poprzez umocnienie wizerunku naszego kraju jako miejsca atrakcyjnego turystycznie - przyczynić się do znaczącego wzrostu przyjazdów turystów zagranicznych w celach wypoczynkowych („efekt barceloński”). Sprzyjać temu będzie również rozwój bazy turystycznej oraz przyspieszenie nakładów na infrastrukturę transportową, wymuszone organizacją ME. W scenariuszu podstawowym założono, że atrakcyjność turystyczna Polski mierzona wskaźnikiem Anholt-GfK Roper NBISM w kategorii turystyka wzrośnie o 0,8 pkt. na skutek organizacji UEFA EURO 2012™, czyli do poziomu odpowiadającego atrakcyjności Węgier. W rezultacie roczny napływ turystów zagranicznych przyjeżdżających na wypoczynek do Polski zwiększy się o 489 tys. osób. **Przyrost ten spowoduje zwiększenie przychodów z turystyki międzynarodowej w Polsce w latach 2013-2020 o 4,2 mld zł liczone w cenach stałych z 2008 r.** Efekt ten ponad 5-krotnie przewyższy krótkookresowy wzrost przychodów z turystyki zagranicznej w czerwcu 2012 r. związany z napływem kibiców do Polski.

W scenariuszu podstawowym łącznie w latach 2012-2020 przychody z turystyki zagranicznej w wyniku organizacji UEFA EURO 2012™ powinny wzrosnąć o 5,0 mld zł (w cenach stałych z 2008 r.), z czego najwyższy roczny wzrost nastąpi w 2012 r. dzięki przyjazdom kibiców i gości zagranicznych do miast goszczących rozgrywki. W wariantcie pesymistycznym dodatkowe przychody z turystyki zagranicznej w latach 2012-2020 wyniosą 1,1 mld zł, a w wariantcie optymistycznym ukształtują się one na poziomie 6,0 mld zł.

Wpływ na przyspieszenie w zakresie wybranych projektów infrastrukturalnych

Analiza makroekonomicznych efektów organizacji UEFA EURO 2012™ w Polsce opiera się na zastosowaniu dynamicznego modelu równowagi ogólnej (CGE – *computable general equilibrium*). Modele tego typu uznawane są obecnie za najlepsze narzędzie analityczne w przypadku badania wpływu na gospodarkę wielkich wydarzeń sportowych, m.in. ze względu na szczegółowy poziom opisu gospodarki (dezagregacja według gałęzi i sektorów instytucjonalnych). Ponadto, w porównaniu z konkurencyjnym podejściem opartym na metodach *input-output*, model CGE pozwala pełniej ująć nie tylko korzyści, ale i koszty wydarzenia, dzięki uwzględnieniu ograniczeń dostępnych w gospodarce zasobów.

Głównym impulsem ekonomicznym związanym z organizacją ME jest przyspieszenie (przesunięcie w czasie) inwestycji w sferze infrastruktury transportowej (drogi, koleje, transport miejski i lotniska), a także budowy stadionów i centrów pobytowych. Scenariusze dla inwestycji oparto na sporządzonym przez spółkę PL.2012 harmonogramie i założeniach kosztowych dla projektów infrastrukturalnych i organizacyjnych związanych z organizacją

UEFA EURO 2012™ (Masterplan), a także eksperckich opiniach co do przebiegu realizacji Masterplanu przed rozpoczęciem UEFA EURO 2012™. Scenariusz „bez EURO” przewiduje, że bez bodźca związanego z Mistrzostwami inwestycje w infrastrukturę transportową byłyby realizowane z wykorzystaniem funduszy unijnych w latach 2008-2015. W przypadku pozostałych inwestycji związanych z Mistrzostwami (stadiony i centra pobytowe) założono, że w scenariuszu BE zostałyby one ukończone do roku 2020. Trzy analizowane warianty dla inwestycji - podstawowy, pesymistyczny i optymistyczny - zakładają ich przyspieszenie, choć w różnym stopniu, w porównaniu ze scenariuszem „bez EURO”.

Do scenariusza podstawowego przyjęto wielkość nakładów inwestycyjnych w wysokości 81,3 mld zł. Na kwotę tę składają się nakłady na infrastrukturę transportową obejmującą transport drogowy, miejski i kolejowy oraz lotniska wynoszące 69,7 mld zł, koszt budowy stadionów na poziomie 5,0 mld zł oraz nakłady na centra pobytowe, hotele i inne projekty towarzyszące organizacji imprezy w kwocie 6,6 mld zł.

Bezpośrednią konsekwencją przyspieszenia inwestycji jest wcześniejsze osiągnięcie wyższego potencjału gospodarczego (możliwości produkcyjnych). Dokonuje się ono częściowo poprzez wzrost łącznej produktywności czynników wytwórczych (TFP – *total factor productivity*), tj. efektywności, z jaką wykorzystywane są zasoby kapitału i pracy. Wzrost TFP powiązany jest m.in. z rozwojem infrastruktury drogowej – siłę tego związku ustalono na podstawie badań empirycznych. Pozwoliło to na wyznaczenie ścieżki zmian TFP, traktowanych jako kolejny impuls związany z organizacją ME. Założono, że szybsza realizacja inwestycji w infrastrukturę transportową na skutek organizacji UEFA EURO 2012™ przełoży się na zwiększenie produktywności w latach 2010-2014, przy czym maksymalne odchylenie (in plus) od scenariusza BE wystąpi w 2012 r. i wyniesie 0,3%, 0,4% i 0,2% odpowiednio dla scenariusza podstawowego, optymistycznego i pesymistycznego.

Przyspieszenie inwestycji w infrastrukturę transportową sprawi, że zwiększony napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich nastąpi wcześniej niż w scenariuszu „bez EURO”. **W przypadku BIZ maksymalne odchylenie od scenariusza BE wystąpi w 2013 r. i wyniesie 1,4%, dla scenariusza podstawowego.**

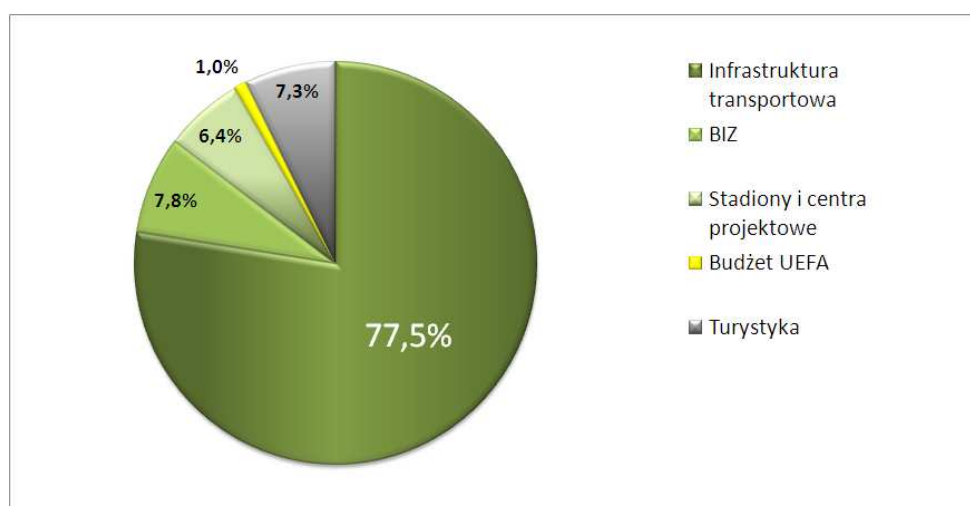
Wpływ na PKB i zatrudnienie

Ekonomicznym efektem UEFA EURO 2012™ jest przyrost PKB o 2,1% jego wielkości z roku 2009 dla scenariusza podstawowego, przy czym przyrost ten rozłożony jest na lata 2008–2020.

Absolutna wartość skumulowanego wzrostu PKB wynosi 27,9 mld zł w wariantcie podstawowym.

Najważniejszym źródłem dodatnich ekonomicznych efektów EURO jest przyspieszenie inwestycji w infrastrukturę transportową – przyczynia się ono w 77,5% do skumulowanego wzrostu PKB (dla scenariusza podstawowego). Kolejnymi – według wagi – czynnikami tego wzrostu są: przyspieszenie BIZ (udział w „efekcie EURO” wynoszący 7,8%), a następnie wzrost konsumpcji turystycznej (7,3%), wykorzystanie stadionów i centrów pobytowych (6,4%) oraz budżet operacyjny UEFA (1,0%). Oznacza to, że na skumulowany wzrost PKB w latach 2008-2020 w ponad 90% złożą się efekty podażowe (zwiększenie potencjału gospodarczego).

Źródła skumulowanego przyrostu PKB (dla scenariusza podstawowego)

Maksymalny przyrost zatrudnienia w stosunku do scenariusza „bez EURO” następuje w 2012 r. i wynosi 20–33 tys. osób (biorąc pod uwagę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, w przeliczeniu na pełne etaty). Przeciętny roczny efekt w postaci przyrostu zatrudnienia, w porównaniu ze scenariuszem „bez EURO”, wynosi 8,2 tys. osób w podstawowym wariantcie symulacji.

Skumulowane efekty UEFA EURO 2012™ w roku 2020 - całkowity przyrost w latach 2008-2020 w mld zł w porównaniu ze scenariuszem „bez EURO”, w cenach stałych z 2009 r.

Kategoria	Scenariusz		
	Podstawowy	Optymistyczny	Pesymistyczny
PKB	27,9	36,6	18,4
Konsumpcja	20,5	26,7	12,8
Inwestycje	2,7	3,8	1,8
Eksport	21,9	28,7	14,2
Import	17,2	22,6	10,3
Wpływy podatkowe	5,9	7,7	4,1

Kontekst międzynarodowy – porównanie wpływów

Omawiane w niniejszym opracowaniu korzyści z organizacji UEFA EURO 2012™ w Polsce są – w kategoriach względnych – wyższe od wyników dla pozostałych krajów będących gospodarzami ME. Główne ekonomiczne efekty organizacji UEFA EURO 2012™ w Polsce związane są z przyspieszeniem rozwoju infrastruktury transportowej – bezprecedensowym, jeśliby wziąć za punkt odniesienia organizację wielkich wydarzeń sportowych w innych krajach. Oddziaływanie zwiększonego w ten sposób potencjału gospodarki rozciąga się też na dłuższy okres niż oddziaływanie bodźców popytowych analizowane w pozostałych krajach. W raportach dotyczących skutków ME w Portugalii oraz Austrii i Szwajcarii nie brano również pod uwagę możliwości wystąpienia „efektu barcelońskiego”. Ponadto, jednym z czynników ograniczających porównywalność omawianych wyników jest odmienność stosowanych metod badawczych.

Podsumowanie

Niniejszy raport różni się w sposób istotny od większości dotychczas opublikowanych analiz tego typu zarówno w sferze koncepcji samego badania, jak i zastosowanych narzędzi. Po pierwsze, ocena makroekonomicznych skutków UEFA EURO 2012™ opiera się na założeniu, że organizacja ME przyczyni się do przyspieszenia (wcześniejszej realizacji) koniecznych inwestycji w infrastrukturę sportową i transportową, które bez bodźca w postaci Mistrzostw

zostałyby zrealizowane później. Po drugie, długoterminowy wpływ UEFA EURO 2012™ na przychody z turystyki zagranicznej („efekt barceloński”) został oszacowany w ramach analizy ilościowej z wykorzystaniem wskaźnika marki narodowej jako miernika atrakcyjności turystycznej Polski. Po trzecie, analiza uwzględnia nie tylko popytowe skutki inwestycji w infrastrukturę transportową, ale przede wszystkim ich pozytywny wpływ na łączną produktywność czynników produkcji (oddziaływanie na podaż w gospodarce). W efekcie tym upatrywać można głównych korzyści związanych z UEFA EURO 2012™. Po czwarte, w analizie uwzględniono korzystne efekty poprawy infrastruktury transportowej dla napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski. Po piąte, symulację gospodarczych skutków UEFA EURO 2012™ przeprowadzono z wykorzystaniem dynamicznego modelu równowagi ogólnej, pozwalającego oceniać wpływ organizacji ME na wybrane zmienne (agregaty) makroekonomiczne w poszczególnych latach. Po szóste, w raporcie oszacowano wpływ przyspieszenia inwestycji w infrastrukturę transportową i sportową związanych z UEFA EURO 2012™ na deficyt i dług sektora finansów publicznych.

Autorzy raportu IMPACT

REDAKTOR NACZELNY I WSPÓŁAUTOR RAPORTU:

dr Jakub Borowski, doktor nauk ekonomicznych i asystent w Katedrze Ekonomii II w Szkole Głównej Handlowej. Autor i współautor licznych publikacji naukowych i prasowych poświęconych polskiej polityce pieniężnej, w latach 2003-2004 kierował zespołem w Narodowym Banku Polskim, który opracował *Raport na temat korzyści i kosztów przystąpienia Polski do strefy euro*.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA W WARSZAWIE

mgr Adam Czerniak, specjalizuje się w modelowaniu zjawisk gospodarczych, w tym w szczególności modelowanie zachowań podmiotów rynkowych i decyzji konsumenckich.

UNIWERSYTET ŁÓDZKI

prof. dr hab. Mariusz Plich, specjalizuje się w budowie i wykorzystaniu modeli matematycznych do prowadzenia badań nad systemami i procesami ekonomicznymi.

dr Jakub Boratyński, specjalizuje się w konstrukcji i zastosowaniu modeli wielosektorowych oraz problematyce rachunków narodowych.

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI

prof. dr hab. Tomasz Tokarski, specjalizuje się w problematyce determinant wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i bezrobocia.

mgr Paweł Dykas, specjalizuje się w problematyce poświęconej teoriom wzrostu gospodarczego.

DORADCA NAUKOWY RAPORTU:

prof. dr hab. Ryszard Rapacki, profesor zwyczajny, kierownik Katedry Ekonomii II w Szkole Głównej Handlowej. Współtwórca i wykładowca Krajowej Szkoły Administracji Publicznej. Wykładowca na uczelniach w USA, Wielkiej Brytanii, Meksyku, Francji. Ekspert ONZ (UNIDO, UNDP) OECD i Banku Światowego w dziedzinie prywatyzacji, przygotowania i oceny projektów inwestycyjnych, promocji inwestycji i transferu techniki.